

Warszawa, 14.06.2019

Dr hab. Urszula Janik-Lipińska, prof. UMFC
Warszawa, 14.06.2019

Uniwersytet Muzyczny Fryderyka Chopina

Warszawa, ul. Okólnik 2

Wydział Instrumentalny, Katedra Instrumentów Dętych

e-mail : urszula.maria.janik@gmail.com

ZLECENIODAWCA RECENZJI:

Akademia Muzyczna im. Karola Lipińskiego we Wrocławiu, pismo Dziekana Wydziału Instrumentalnego, dr hab. Piotra Rojek, prof. nadzw., z dnia 16 maja 2019 roku.

Zlecenie podjęte na podstawie *Ustawy z dnia 14.03.2003 roku tekst jednolity o stopniach i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki* (Dz. U. Nr 65, poz. 595 wraz z późniejszymi zmianami).

DOTYCZY:

Uchwały Rady Wydziału Instrumentalnego Akademii Muzycznej im. Karola Lipińskiego we Wrocławiu

z dnia 12 grudnia 2017 roku, nr 72/2017 w sprawie :

wszczęcia, na wniosek mgr. Jana Krzeszowca, postępowania przewodowego na stopień doktora w dziedzinie sztuk muzycznych, w dyscyplinie artystycznej: instrumentalistyka

Uchwały Rady Wydziału Instrumentalnego Akademii Muzycznej im. Karola Lipińskiego we Wrocławiu

z dnia 12 grudnia 2017 roku, nr 73/2017 w sprawie :

wyznaczenia mojej osoby na recenzenta pracy doktorskiej mgr. Jana Krzeszowca

Do nadesłanego mi przez Dziekana Wydziału Instrumentalnego pisma z dnia 16 maja 2019 roku została dołączona praca doktorska mgr. Jana Krzeszowca pt. *Wpływ kameralistyki na rozwój artystyczny flecisty solisty na przykładzie wybranych utworów na kwintet dęty* oraz dokumentacja działalności artystycznej doktoranta.

PODSTAWOWE DANE O KANDYDACIE

Jan Krzeszowiec ukończył studia z wyróżnieniem w 2004 roku, w klasie prof. Jerzego Mrozika w Akademii Muzycznej we Wrocławiu. Za wyjątkowe osiągnięcia otrzymał od Kapituły Rektorów honorowy tytuł *Primus Inter Pares*. Umiejętności swoje rozwijał na licznych kursach fletowych, u czołowych wirtuozów naszych czasów. Jest laureatem licznych konkursów muzycznych, krajowych i międzynarodowych.

Jan Krzeszowiec jest flecistą niezwykle wszechstronnym zawodowo, łącząc wszystkie formy wykonawstwa muzycznego, od działalności stricte solistycznej, poprzez bogatą i różnorodną formę kameralistyki aż do piastowania stanowiska pierwszego flecisty- solisty w orkiestrze symfonicznej. I choć dorobek artystyczny nie podlega ocenie w postępowaniu przewodowym na stopień doktora, to trzeba uznać, że działalność artystyczna Doktoranta jest imponująca.

Działalność solistyczna i kameralna to blisko 150 koncertów od czasu ukończenia studiów, a trzeba pamiętać, że Doktorant równolegle zajmuje stanowisko flecisty- solisty w Orkiestrze Filharmonii Wrocławskiej NFK. Dokumentacja działalności artystycznej wykazuje, że pan Jan Krzeszowiec wykonuje dzieła z rozległego repertuaru fletowego i kameralnego, w tym pozycje niezwykle trudne pod względem technicznym i interpretacyjnym, należące do najbardziej uznanych arcydzieł literatury fletowej.

Jednocześnie Doktorant prowadzi aktywną działalność dydaktyczną, pełniąc rolę wykładowcy Akademii Muzycznej im. Karola Lipińskiego we Wrocławiu oraz prowadząc szereg kursów i warsztatów fletowych na terenie kraju.

Kolejną formą działalności artystycznej pana Krzeszowca jest rejestracja muzyki na płytach CD. Posiada ich w swoim dorobku kilkanaście, niektóre z częściowym udziałem artysty. Album z 2010r. z muzyką Rafała Augustyna *II kwartet smyczkowy z fletem* zyskał nominację do Nagrody Akademii Fonograficznej „Fryderyk 11” a płyta z 2015 r. z muzyką Józefa Krogulskiego *Oktet d-moll op.6* zdobyła tytuł „najlepszego albumu w grudniu 2016” magazynu muzycznego Gramophone oraz nominację do prestiżowej nagrody International Classical Music Award.

OCENA PRACY DOKTORSKIEJ

Praca doktorska mgr. Jana Krzeszowca ***Wpływ kameralistyki na rozwój artystyczny flecisty solisty na przykładzie wybranych utworów na kwintet dęty*** składa się z dzieła artystycznego zarejestrowanego na nośniku CD oraz opisu dzieła, tworząc integralną całość.

Dzieło artystyczne to płyta CD z nagraniami zespołu **LutosAir Quintet**, zatytułowana „Canto for winds”

Nagranie zrealizowano w czerwcu 2016 w Sali Czerwonej Narodowego Forum Kultury we Wrocławiu. Reżyseria, montaż i mastering - Andrzej Sasin i Aleksandra Nagórko.

Zarejestrowano 4 utwory na kwintet dęty:

David Maslanka- *Kwintet dęty nr .2*

Daan Janssens- *Canto*

Tadeusz Szeligowski- *Kwintet na instrumenty dęte*

Fazil Say- *Alevi Dedeler raki masasinda op.35*

Wykonawcą wszystkich utworów jest kwintet dęty **LutosAir Quintet** w składzie:

Jan Krzeszowiec – flet

Wojciech Merena- obój

Maciej Dobosz- klarnet

Mateusz Feliński- róg

Alicja Kieruzalska-fagot

Jan Krzeszowiec jest inicjatorem powstania tej formacji i, jak wielokrotnie podkreśla w swojej pracy, liderem zespołu. Doktorant postawił sobie cel badawczy w oparciu o doświadczenia płynące z wieloletniej współpracy pięciu muzyków w kwintecie dętym. Pragnie on udowodnić w swej dysertacji pozytywny wpływ uprawiania kameralistyki na rozwój artystyczny solisty-flecisty, udokumentować nadzwyczajne wzbogacenie artystyczne jednostki przy współpracy ze znakomitymi instrumentalistami, w szczególnej sytuacji rywalizacji indywidualności muzycznych. Ukazuje proces twórczy wspólnej kreacji muzycznej, przy jednoczesnym zachowaniu specyfiki i oryginalności poszczególnych instrumentów. Bardzo słusznie upatruje w nim źródła inspiracji do własnych poszukiwań estetycznych, daleko wychodzących poza zwyczajowe ćwiczenie własnej, solistycznej partii.

Dzieło muzyczne, którego miałam przyjemność wysłuchać, zrobiło na mnie ogromne wrażenie. Zespół prezentuje się na nagraniu jak jeden spójny organizm, który wraz z przebiegiem muzycznym i zmianami instrumentalnymi przybiera tysiące różnych postaci. Różnorodność barw, dynamiki, artykulacji i ekspresji przewija się we wszystkich instrumentach i oczarowuje słuchacza. Utwory, napisane w drugiej połowie XX i pierwszej połowie XXI wieku, oferują różnorodność stylistyki, środków wykonawczych i wyrazowych. Zespół doskonale za tym podąża i kreuje muzyczne obrazy pełne ruchliwej, mieniającej się barwami tkanki, obrazy pełne zadumy i spokoju, obrazy pełne dowcipu, obrazy żywej muzyki.

Warto tutaj wspomnieć, że nagranie zostało zrealizowane z niezwykłą starannością, zarówno od strony ścieżki dźwiękowej jak i profesjonalnego wydania płyty. I choć mojej ocenie podlega jedynie kreacja artystyczna Doktoranta, to pragnę podkreślić, że wszyscy członkowie zespołu **LutosAir Quintet** prezentują profesjonalny poziom wykonawczy oraz wysoki poziom artystyczny.

W *Kwintecie nr 2* Davida Maslanki w cz. I obserwujemy spójne brzmienie zespołu, w którym często nie słychać instrumentów pojedynczo, tylko jako nową jakość brzmieniową. W fragmentach tych godne uwagi jest podejście doktoranta do brzmienia fletu w zespole. Potrafi zastosować topliwą barwę, bez nadmiernej wibracji, która pozwala ujednolicić brzmienie całego kwintetu.. Nie bez znaczenia jest bardzo dobra intonacja zespołu, w tym flecisty, który świadomie dostosowuje intonację do innych instrumentów.

W bardziej solistycznych fragmentach słychać duży potencjał wirtuozowski pana Krzeszowca. W bardzo inteligentny sposób potrafi połączyć partie akompaniujące z błyskotliwymi wejściami solowymi. Ten rodzaj muzycznej ekwilibrystyki typowy jest dla muzyki kameralnej i został doskonale opanowany przez Doktoranta. W II cz. utworu mamy okazję posłuchać fletu

w zupełnie innej odstonie; piękna kantylenowa fraza prowadzona równolegle przez flet i obój. Na uwagę zasługuje idealna intonacja i piękna, rozmarzona barwa fletu. III cz. pogodna i spokojna, o lirycznym wyrazie, pokazuje po raz kolejny umiejętność towarzyszenia, dopełniania partii solowej innego instrumentu. Uwypukla też wrażliwość flecisty na różne rodzaje wibracji, jako doskonałego środka wyrazu, oraz jego dbałość o rygorystyczne stosowanie dynamiki sugerowanej przez kompozytora.

Canto Daan'a Janssens'a to kilkuminutowy utwór o charakterze onomatopeicznym. Jest to muzyczny obraz deszczowej wichury, z całym jej przebiegiem. Budowanie jego charakteru oparte jest o sonorystyczne efekty dźwiękowe, uzyskiwane przez niestandardowe techniki gry. Techniki te, rozwijane od drugiej połowy XX wieku, są często wykorzystywane w muzyce współczesnej. W związku z tym umiejętność posługiwania się nimi staje się wręcz niezbędna dla koncertującego flecisty. Doktorant i w tym przypadku wykazał się profesjonalnym posługiwaniem nowoczesnymi technikami oraz umiejętnością budowania narracji muzycznej w oparciu o niestandardowe środki wykonawcze.

Kwintet na instrumenty dęte Tadeusza Szeligowskiego to najbardziej znane dzieło dla polskiego odbiorcy, spośród tych zarejestrowanych na płycie CD.

Radosna, pełna pogody cz. I *Allegro con brio* wykorzystuje w pełni możliwości fletu takie jak szybkie, wirtuozowskie przebiegi, zmiany artykulacyjne, punktowane rytmy, zmiany barwy i nastroju. Doktorant doskonale się porusza w takiej stylistyce, jedynie artykulacja *staccato* w szybkich triolach ósemkowych (np. takt 30) pozostawia niedosyt blasku i klarowności. Frazy kantylenowe, pojawiające się w partii fletu kilkakrotnie, są kreowane lirycznie i z dużym wyczuciem. Podobnie w II cz. *Andante cantabile*, w której partia fletu jest bardzo rozbudowana, flecista czaruje słuchacza niezwykle śpiewnymi frazami i wdzięczną melodią o charakterze kołysanki.

III cz. *Allegro scherzando* wykorzystuje bardzo często artykulację *staccato*, o czym sam doktorant pisze "... wymaga od instrumentalisty (...) różnorodnego *staccato*, odpowiednio dopasowanego do specyfiki rejestru fletu. Wyrazisty i precyzyjny początek dźwięku jest tutaj elementem kluczowym". W moim odczuciu jest to element warsztatu flecisty, który Doktorant może jeszcze udoskonalić, by zrównać jego poziom wykonawczy z innymi przymiotami swojej gry: błyskotliwa technika, doskonała intonacja, różnorodność brzmienia i wibracji. W cz. IV *Allegro moderato* znowu słyszymy flet w spokojnych frazach kantylenowych, lecz również w pełnych blasku wirtuozowskich przebiegach o dużych skokach interwałowych. Po raz kolejny pan Krzeszowiec potwierdza swój kunszt wykonawczy i profesjonalizm.

Utwór Fazıl Say'ego- *Alevi Dedeler raki masasinda op.35* to dzieło niejako programowe.

Jest to muzyczna ilustracja codziennego życia mieszkańców jednej z tureckich wsi położonej w Anatolii. Główny muzyczny obraz, zawarty w tytule, to grupa biesiadników degustująca, przy suto zastawionym stole, *raki* – turecki napój narodowy.

8 taktowy wstęp do I cz. *Presto fantastico* to doskonały przykład na zgranie zespołu, osiągnięcie wspólnej barwy i idealnej intonacji w motywie *unisono*. Trudno jest określić,

jakie instrumenty grają tę frazę. Partytura mówi, że 5 różnych instrumentów, ucho mówi, że jeden...

Wraz ze zmianą nastroju flet podejmuje tematy żartobliwie- taneczne, na równi z innymi członkami zespołu. Warta podkreślenia jest dbałość o precyzję artykulacyjną i realizację dynamiki, która słyszymy w partii fletu. Moje zastrzeżenia budzą jedynie pojedyncze, akcentowane dźwięki (np. takty 51-54), które brzmią dosyć szorstko. Natomiast żartobliwy duet z klarnetem (takty 113- 116) a wcześniej z fagotem (takty 91-98) zagrany jest finezyjnie, pełnym blasku brzmieniem.

W tej części szczególnie istotna jest precyzja rytmiczna i utrzymanie zgodności metrycznej, co nie jest wcale proste, przy metrum 9/8 pogrupowanym niestandardowo, 2+3+2+2. Doktorant uważa, że za spójny puls, precyzję rytmiczną i dobry charakter tej części odpowiedzialny jest właśnie flecista. Jeśli tak jest w istocie, to zadanie wykonał doskonale.

Cz. II *Andante tranquillo- Moderato "ironique"* zawiera wiele nałożonych na siebie planów muzycznych. Narracja różnych instrumentów rzadko kiedy się pokrywa, najczęściej każdy z nich snuje swoją opowieść. Ze względu na to chciałoby się usłyszeć flet bardziej solistyczny, z jaśniejszą i mniej stopioną z innymi barwą. Doktorant jednak i w tej części hołduje zasadzie wtapiania się w grupę, z minimalną wibracją, co według mnie pozostawia pewien niedosyt.

W cz. III *Andantino* to powrót tematyczny początkowego chorału, tym razem wykonywanego przez instrumenty solo. Na uwagę zasługuje idealnie dopasowana barwa fletu i klarnetu, które wymieniają się partiami. W dalszym, szybszym odcinku głosy przekazują sobie krótkie motywy i doskonale się uzupełniają, realizując ideę jednej linii melodycznej, wspólnego kierunku narracji muzycznej. Podobnie skonstruowana jest cz. IV *Presto-Andantino*, w której instrumenty kontynuują wymianę szybkich, trzydziestodwójkowych pochodów. Całość dzieła zamyka powrót chorału, wykonanego przez wszystkich muzyków spójną barwą, jednym głosem.

Podsumowując dzieło artystyczne należy stwierdzić, że Doktorant wraz ze swoimi kolegami z kwintetu LutosAir Quintet dokonał wspaniałego nagrania, potwierdzającego jego dojrzałość artystyczną, wyobraźnię muzyczną, profesjonalizm i wysoki poziom wykonawczy.

Część opisowa dzieła składa się ze wstępu., czterech rozdziałów i zakończenia. We wstępie Autor uzasadnia wybór tematu oraz przedstawia koncepcję pracy, którą konsekwentnie realizuje w dalszej części dysertacji. Autor stawia tezę, że muzykowanie kameralne jest elementem wypadkowym dwóch różnych biegunów realizacji artystycznej; pomiędzy pełnią swobody w grze solistycznej a stanem zobligowania do dyscypliny w grze orkiestrowej.

W pierwszym rozdziale przedstawiono pojęcie kameralistyki, zagadnienia dotyczące problematyki praktyki wykonawczej, omówiono również kształtowanie się idiomu muzyki kameralnej.

W drugim rozdziale nakreślono rys historyczny fletu a następnie omówiono proces kształtowania się sylwetki muzyka-flecisty. W kolejnych podrozdziałach przedstawiono przemyślenia dotyczące różnych aspektów zawodu muzyka-flecisty oraz wpływ uprawiania kameralistyki na rozwój instrumentalny, artystyczny i emocjonalny flecisty.

W trzecim rozdziale zawarto odniesienia do formy kwintetu dętego, jako najdoskonalszej formy gry zespołowej z udziałem fletu.

Główną część dysertacji stanowi rozdział czwarty, w którym zawarto szczegółową analizę wybranych partii fletu z zarejestrowanych utworów. Ukazują one wpływ gry zespołowej na kształtowanie wyobraźni artystycznej flecisty solisty oraz na doskonalenie jego umiejętności warsztatowo-technicznych.

Część opisowa dzieła wykonana jest bardzo starannie, z przejrzystym układem graficznym i logiczną konstrukcją. Autor posługuje się poprawnym językiem i fachową terminologią. Najciekawszy jest moim zdaniem rozdział czwarty, w którym Doktorant analizuje partie fletu w wykonywanych utworach i wykazuje, w jaki sposób dany fragment wpływa na rozwój instrumentalisty, do czego go stymuluje i jak może być wykorzystany w grze solowej. Trochę brakuje mi odniesienia do gry orkiestrowej, o której Autor sam pisze, że jest jednym z biegunów realizacji artystycznej flecisty. Niemniej teza postawiona przez Doktoranta została potwierdzona przez liczne argumenty i przykłady.

Z recenzenckiego obowiązku muszę zauważyć niewielką ilość literówek, przejęzyczeń i braków interpunkcyjnych, choć nie ma to wpływu na moją ocenę pracy.

Reasumując, na podstawie nagrań i opisu dzieła artystycznego mogę stwierdzić, że pan Jan Krzeszowiec jest artystą dojrzałym, kreatywnym, wykazuje się rozległą wiedzą muzyczną i umiejętnością prowadzenia badań.

KONKLUZJA

Stwierdzam, że praca doktorska mgr Jana Krzeszowca stanowi oryginalne ujęcie problemu naukowego. Doktorant wzbogacił swoimi nagraniami i dysertacją kulturę muzyczną, przyczyniając się do rozwoju dyscypliny artystycznej instrumentalistyki jak i całej dziedziny sztuk muzycznych. Pan mgr Jan Krzeszowiec wykazał się głęboką wiedzą praktyczną i teoretyczną w reprezentowanej przez niego dziedzinie, a także umiejętnościami do prowadzenia samodzielnej pracy artystycznej, przez co spełnił bez zastrzeżeń wymagania art.13 ust.1 Ustawy z dnia 14.03.2003 roku

Prace doktorską mgr Jana Krzeszowca przyjmuję.

Urszula Janik-Lipińska

